

אייר התשע"ו

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

מצוות שמיטה ויובל והקשר ביניהם

לפרשת בהר

12. הגמרא בנדרים ס"א ע"א:
 "יובל אינו עולה למניין שבוע ... שנת חמישים אתה מונה, ואי אתה מונה שנת חמישים ואחת"
 13. רב יהודה, בברייתא (נדרים, שם):
 "יובל עולה למניין שבוע"
 14. רב יהודה בבלי (ר"ה ט, א; ערכין י"ב, ב):
 "עולה לכאן ולכאן".
 15. הרמב"ם בהלכות שמיטה ויובל פרק י:
 א מצוות עשה לספור שנים שבע שבע, ולקדש שנת החמישים--שנאמר "וספרת לך, שבע שבתות שנים ... וקידשתם, את שנת החמישים" (ויקרא כה, ח-י); ושתי מצוות אלו, מסורין לבית דין הגדול בלבד.
 ב ומאימתי התחילו למנות: מאחר ארבע עשרה שנה משנכנסו לארץ--שנאמר "שש שנים תזרע שדך, ושש שנים תזמור כרמך" (ויקרא כה, ג), עד שיהיה כל אחד ואחד מכיר ארצו; ושבע שנים עשו בכיבוש הארץ, ושבע שנים בחילוק.
 נמצאת אומר בשנת שלוש וחמש מאות ואלפיים מראש השנה שאחר מולד אדם הראשון, שהיא שנה שנייה ליצירה--התחילו למנות. ועשו שנת עשר וחמש מאות ואלפיים ליצירה, שהיא שנת אחת ועשרים משנכנסו לארץ--שמיטה; ומנו שבע שמיטות וקידשו שנת חמישים, שהיא שנת ארבע ושישים משנכנסו לארץ.
 ג שבעה עשר יובלים מנו ישראל, משנכנסו לארץ ועד שיצאו; ושנה שיצאו בה, שחרב הבית בראשונה, מוצאי שביעית הייתה, ושנת שש ושלושים ביובל הייתה-- שארבע מאות שנה ועשר שנים, עמד בית ראשון. כיון שחרב הבית, בטל מניין זה, משבטלה הארץ. ונשארה הארץ חרבה, שבעים שנה; ונבנה בית שני, וארבע מאות ועשרים עמד. ובשנה השביעית מבנינו, עלה עזרא והיא הביאה השנייה; ומשנה זו התחילו למנות מניין אחר. ועשו שנת שלוש עשרה לבניין בית שני שמיטה, ומנו שבע שמיטות וקידשו שנת

1. ויקרא כ"ה ד:
 וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית, שְׁבַת שְׁבַתוֹן יְהִיֶּה לְאַרְץ
 2. ויקרא כ"ה י:
 יוֹבֵל הוּא, שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה--תְּהִיֶּה לְכֶם
 3. ויקרא כ"ו ב:
 "אֵת-שְׁבַתְתִּי תִשְׁמְרוּ, וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ אֲנִי ה'"
 4. ורש"י על הפסוק:
 "אני ה' - אני ה' נאמן לשלם שכר"
 5. שמות כ"ג יא:
 "ואכלו אביני עמך"
 6. ויקרא כ"ה ד:
 "שבת שבתון יהיה לארץ"
 7. דברים ט"ו ב:
 "וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו"
 8. שמות כ"ג, י"ז-י"א:
 "וְשֵׁשׁ שָׁנִים, תִּזְרַע אֶת אֲרָצְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ;
 וְהַשְּׁבִיעִית תִּשְׁמַטְנָה וְנָטַשְׁתָּה"
 9. ויקרא כ"ה, ג-ו:
 "שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרַמְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ; וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבַתוֹן יְהִיֶּה לְאַרְץ שְׁבַת לִיהוָה. שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכְרַמְךָ לֹא תִזְמַר; אֶת סְפִיחַ קִצְיֶרְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת עֲנָבֵי נְזִירְךָ לֹא תִבְצַר. שְׁנַת שְׁבַתוֹן יְהִיֶּה לְאַרְץ.
 10. ויקרא כ"ה, ח-י"ג:
 "וְסִפְרָתְ לָךְ שְׁבַע שְׁבַתֹת שָׁנִים שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים. וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שְׁבַע שְׁבַתֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה... וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ לְכָל-יֹשְׁבֵיהָ. יוֹבֵל הוּא תְּהִיֶּה לְכֶם... וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אַחֲזָתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבוּ... לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת נְזִירֶיהָ; כִּי יוֹבֵל הוּא קִדְשׁ תְּהִיֶּה לְכֶם"
 11. הגמרא בקידושין ל"ח ע"ב:
 "בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים, בזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים."

חמישים; אף על פי שלא היה שם יובל בבית שני, מונין היו אותו כדי לקדש שמיטות.

ד נמצאת למד שהשנה שחרב בה הבית באחרונה, שתחילתה מתשרי שאחר החורבן בשני חודשים, שהרי מתשרי הוא המניין לשמיטים וליובלות--אותה השנה מוצאי שביעית הייתה, ושנת חמש עשרה מן היובל התשיעי הייתה.

ולפי חשבון זה, שנה זו שהיא שנת אלף ומאה ושבע לחורבן, שהיא שנת שבע ושמונים ואלף וארבע מאות למניין שטרות, שהיא שנת שש ושלושים ותשע מאות וארבעת אלפים ליצירה--היא שנת שמיטה, והיא שנת אחת ועשרים מן היובל.

ה אבל כל הגאונים אמרו שמסורת היא בידיהם איש מפי איש, שלא מנו באותן השבעים שנה שבין חורבן בית ראשון ובניין בית שני אלא שמיטות בלבד, בלא יובל; וכן משחרב באחרונה, לא מנו שנת חמישים אלא שבע שבע בלבד מתחילת שנת החורבן. וכן עולה מתלמוד עבודה זרה, כפי חשבון זה שהוא קבלה.

ו ושנת השמיטה ידועה היא ומפורסמת, אצל הגאונים ואנשי ארץ ישראל; וכולן לא מנו אלא לשני חורבן, משליכין אותן שבע שבע. ולפי חשבון זה תהי שנה זו, שהיא שנת שבע ומאה ואלף לחורבן, מוצאי שביעית. ועל זה אנו סומכין, וכפי חשבון זה אנו מורין לעניין מעשרות ושביעית והשמטת כספים--שהקבלה והמעשה עמודים גדולים בהוראה, ובהן ראוי להיתלות.

ז שנת יובל אינה עולה ממניין שני השבוע--אלא שנת תשע וארבעים שמיטה, ושנת חמישים יובל; ושנת אחת וחמישים, תחילת שש שנים של שבוע. וכן בכל יובל ויובל.